

ЛІТАРАТУРА І МАСТАЦТВА

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАЭДНЕННЯ СЛЮЗА ПІСЬМЕНІКАЎ БССР

№ 56 (1175)

Субота, 13 ліпеня 1957 года

Цана 40 кап.

Падужаемся і з Амерыкай

Ігнат ДУБРОЎСКІ

А на рэчыш на Арсе
Многа, многа дзіва...
Я. Купала.

У праўленні было вельмі ажыўлена. Весткі, што Цэнтральны Камітэт Комуністычнай партыі і Урад Савецкага Саюза паставілі задачу дагнаць Амерыку па вытворчасці малака; мяса і мяса на душу насельніцтва, ускаліхнула ўсіх калгаснікаў. Пасля работы калгасны актыў сам сабой сабраўся ў праўленні.

Стал старшын, Кузьмы Іванавіча Шапкі, насуерак звычайнаму парадку, стаяць не ў кабінце, а тут-жа, каля ўваходу. Пераступіў парог—і адразу перад табою старшын: калі даска, што патрабава? У кабінце-ж размясцілася бухгалтэрыя.

Кузьма Іванавіч сядзець за сваім сталом, у руках яго разгорнутая газета, на рагу стала ляжыць вясёлкавая шэрая кепачка з заносным брыль, лагодным на акрыяч. Наўкол стала—натоп людзей. Кузьма Іванавіч, да чыраван загарылі, з прычэсаным жаўтаватым валасамі і амаль белымі бровамі, чытае, больш дакладна, не чытае, а прабагае вацма газету і праз кароткі паузы падаемяцца, што там сказана пра спаборніцтва з Амерыкай.

Пацуюшы, што ў Амерыцы на кожных сё гектараў сельскагаспадарчай зямлі прыпадае 116 цэнтнераў малака, загадкава малочнай фермы Патры Рапчэня кінуў рэпліку:

— Ну, то па малаку няхай яны нас даганяць, бо ў нас на сотню гектараў зямлі ў мінучым годзе было 317 цэнтнераў.

Пракаціўшы лёгкі смяхок, і адразу ўсе ажыўліліся. Рэпліка Рапчэня дапамагла адчуць поўную рэальнасць вялікай задачы, пастаўленай перад краінай.

— А мяса ў іх колькі, мяса?—настойліва перамагаючы тлум, дапытваецца загадкава свінфармы Гаўрыла Брагінец.

— Мясца? Зараз скажу.—вочы Кузьмы Іванавіча забягаў па слухках газет.

— Ага, воль! 102 кілаграмы. А ў нашым калгасе ў мінучым годзе было пакуль што 32,3.

Брагінец павольна пакрыўчы галавой.

— Пакахай,—раптам ажыўліўся ён.— Ты, Кузьма Іванавіч, лічыць толькі грамадскае, а ў калгасніках? Яно-ж таксама народнае спажыванне. Небось, яны там у Амерыцы ўсё згарнулі разам.

Пачаліся прыкідкі, колькі дасць мяса жыўдзі калгасніку.

— Што-ж вы берце толькі свай калгас? Трэба меркаваць, як у краіне выхадзіць. Мы паглядзім—нядрэна, супакоіцца, а суседзі раней абгоняць нас, чым мы Амерыку,—тлумачыў Кузьма Іванавіч.

— Зноў-жа, на гектары не штука перагнаць. Паглядзіце, колькі на чалавека прыпадае, а людзей у нас больш.

Дні праз два газеты пацвердзілі меркаванне Кузьмы Іванавіча. Адзін за другім калгасы 450 абавязальства атрымалі па 400—450 цэнтнераў малака і па 100 мяса на кожную 100 гектараў сельскагаспадарчых зямель. Лічыць нявызначаныя яны здыўлялі пшата каго нават у такім перададзеным калгасе, як «Чырвоны змен».

Некалькі калгаснікі лічылі, што іхні калгас у сваіх вытворчых поспехах дыйшоў амаль да самай мяжы магчымага ўздыму. Але цяпер стала ясна кожнаму, што людзі абгоняць іх у гэтым вялікім, поўным глыбокага сэнсу спаборніцтва, калі яны будуць толькі бескалатна цешыцца сваімі поспехамі.

А спаборніцтва расло, шырылася, у яго ўступалі ўсё новыя і новыя калгасы, голасна заяўляючы аб сваіх абавязальствах, падмацоўваючы рэальнасць іх рэалізацыі. Партыйная арганізацыя і члены праўлення «Чырвонай змены» ўзяліся вывучаць магчымасці далейшага ўздыму свайго калгаса.

— Малако і мяса робяць з бульбы і абжоба ды з добрага сіласу, — даводзіў Патры Рапчэня, патрабуючы павелічэння вытворчасці кармоў.

— Трэба каб на полі было густа, а ў хляве не было пуста,—маючы на ўвазе, што трэба калаціцца і аб земляробстве, і аб жыўдзілагоддзі адначасова, забавяжыў калгасны старэй Андрэй Шапкі.

— Абы карма, а ў хляве—зьякаваньне... не дагаваруў Рапчэня, усломіўшы, як нялёгка было свінгунтуць малочную ферму.

Памеркаваўшы, прылілі да згоды, што трэба пачынаць з земляробства. Усё дзе зямелька—і хлеб, і малако, і мяса.

* * *

Тарас ХАДКЕВІЧ.

Арсе спакойна нясе свае воды ў глыбо-

У інтарэсах працоўных

Гэта пастанова... Табе, можа, гэта і не ў галаве...
— Ну, так ужо і не ў галаве, — збянтэжыўся хлопек.

Мужчыны засмяяліся. Гутарка перайшла да канкрэтных падлікаў матэрыяльнай выгады, якую дае калгаснікам пастанова ЦК КПСС і Савета Міністраў БССР. Той-жа дзядзька Тамаш, у якога, здавалася, сышла пахмурнасць з твару і пасвятлеў загар, ахвотна дзяліўся з мужчынамі ўласнымі разлікамі аб тым, што ён атрымае, калі выкарыстае па сваім ўгледжанню тыя прадукты, якія навінен быў паставіць дзяржаве ў абавязковым парадку. Выгада выўладалася відэвачыня.

— Шкаў атрымаю больш, а куды іх падаць? Канешне, прадам і дзяржаве, і на рынку...

Вядома, разважалі мужчыны, галоўны наш прыбыток не ў асабістай гаспадарцы, а ў грамадскай. Дык яна-ж, наша грамадская гаспадарка, расце з году ў год. Калгас, праўда, не з перадавых аднак—гэтыя, якое вунь сёлета жыта спее, якая трава вырастае на палівах, колькі мы ўжо сіласу нарыхтавалі для жыўдзі! Багадэе калгас, багадэе мы, багадэе і наша родная дзяржава.

— Партыя і ўрад жыўць інтарэсамі народа, — сказаў калгаснік у гумавых ботах, — і хто паспрабуе супроцьстаяць гэтым інтарэсам, таму не здарваецца.

— Спрабаваў не аднойчы,—зазначыў дзядзька Тамаш,—і нават надышоў сёйтой імкнучыся быць зноў партыя з яе лініі, вярнуцца да старога...

— А хто яны? Ты, што адарваліся ад народа, не ведаючы яго жыцця, прагнуць асабістай улады.

— Ну, і атрымалі на заслугах,—не вытрымаў, устаўіў слова малады хлопек.—

Цэнтральны Камітэт партыі на сваім пленуме правучыў іх як след.

— Хлопцы—узмаціліся брыгадзір, прынуўшы на сонца, якое падняўшыся, праграваў іх мацней. — Мы тут сапраўды мітынг распачалі, а час ідзе. Вунь жанкі з грабамі паказваюцца, а мы стамі, Я прасіў, каб апоўдні прывезлі сюды газеты, тады і пагаворым, а цяпер—на месцах...

Брыгадзір пакрочыў насустрэчу купцы жанчын і дзвучат, што спускаліся з лагодка на поплаў варацце сена. Мужчыны пачалі разыходзіцца, але Грэханне ад прынесенай брыгадзірам навіны было тако моцнае, што яны і на-хату ўсё лічыць пра што.

Хутка зноў застракаталі каскі, махачы крыламі і пакадаючы за сабой шырокія пракосы. Жыва заместалі косы на балацінках і ўземежках. Мне здалося — ці яно і сапраўды было так — праца на поплаве пайшла лясч спарней, чым нават гідані таму жадзе. Жанчыны ўжо варацалі пракладзеныя ўчора ўчары і падушчаныя сённяшнім сонцам пракосы. А на той бок ракі, як нядаўна і тут, касцы, сабраўшыся ў ценную кунку, гэтак-жа ажыўлена абмяркоўвалі навіну, якая ўжо дайшла і да іх.

Цяпер, калі мінула некалькі дзён з часу апублікавання рашэння чэрвеньскага Пленума ЦК КПСС аб антыпартыйнай групе Маленкова, Кагановіча, Молатава і пастановы ЦК КПСС і Савета Міністраў БССР аб адмене абавязковых паставак сельскагаспадарчых калгаснікаў, рабочых і служачых, мы ўважліва бачым, як кроўна аднаўдаюць гэтыя рашэнні інтарэсам усёй партыі, усёго савецкага народа. Рабочы клас, калгасны селянін, інтэлігенцыя адзінадушна ўхваляюць і падтрымліваюць гэтыя рашэнні.

Мінчанка Н. Гранько мастацкай гледзю вышыла карціну «Хадак ў Леніна», на якой правільна паказаны ў сардэчнай размове з селянінамі. Н. Гранько заканавае работу над новай карцінай уласнай кампазіцыі «Ленін, Горкі і Крупская ў Горках».

Таленавітыя юныя разбыры па дрэву з Чуваскага дзіцячага дома стварылі цікавы барэльефны партрэт Ільіча.

(БЕЛТА).

Творы майстроў народнай творчасці пра Леніна

Рознастайная і багатая творчасць майстроў самадзейнага мастацтва Беларусі, прысвечаная вобразу Леніна: партрэты і кампазіцыйныя палотны, гравюры, вышыванне па дрэву, вышыўкі і дываны, скульптуры, рэльефы па дрэву і касці. У гэтых творах народ выказаў свае пацуючы да Ільіча.

Пудоўныя карціны стварае мастак К. Паўловіч. Колеры перадаюць яго найдрабнейшыя кавалачкі дрэва. Ён падбірае кавалачкі розных парод, выпілюе іх з дакладнасцю да дзесятай долі міліметра. Гэта дазваляе перадаць бяскоńczу рознастайнасць тонаў. Цяпер К. Паўловіч заканчвае работу над вялікім інструставым палатном «Владзімір Ільіч Ленін па адначынку».

Да саракагоддзя Савецкай улады мінскі інструстэр па дрэву пенсіонер Г. Гебелеў выканаў шатгалуку з партрэтам Владзіміра Ільіча Леніна.

На мастацкіх выстаўках экануюцца з любоўю вытканыя беларускія дываны з партрэтам В. І. Леніна. Вялікай вядомасцю карыстаецца габелен, прысвечаны правядзру акаймаваным арнаментальнай паласой. Яго зрабілі ткачы Лелюквіч і Рыбачок з Гродзенскай вобласці. Цяпер група гродзенскіх ткачых пры абласным Доме народнай творчасці пачала выраб вялікага дывана-габелена «Ленін і народ» на экіза заслужанага дзятча мастацтваў БССР В. Сухарэва.

Высокай тэхнічай выканання вызначаюцца работы беларускіх вышывальшчыц

аб Леніне. Мінская вышывальшчыца Н. Мацюшчанка ў вядомай карціне «Ленін у Разліве», выкананай мастацкай гледзю, здалека вядзла перадаць перададзены стан прыроды. Леніна яна паказала ідучым па беразе бурнага возера. Імклава пльывуць воблакі. Суворы тон фарбаў возера і неба.

Мінчанка Н. Гранько мастацкай гледзю вышыла карціну «Хадак ў Леніна», на якой правільна паказаны ў сардэчнай размове з селянінамі. Н. Гранько заканавае работу над новай карцінай уласнай кампазіцыі «Ленін, Горкі і Крупская ў Горках».

Таленавітыя юныя разбыры па дрэву з Чуваскага дзіцячага дома стварылі цікавы барэльефны партрэт Ільіча.

(БЕЛТА).

Новыя кіночасопісы

Кіностудыя «Беларусьфільм» выпусціла два новыя кіночасопісы. Кіночасопіс «Піонер Беларусі» № 3 адкрываецца сюжэтам, прысвечаным 75-годдзю з дня нараджэння народнага паэта БССР Я. Купала. На плены зафіксаваныя дакументы з музея, маляўнічыя мясціны

Вязьнікі, дзе нарадзіўся паэт, і гутарка П. Броўкі з піонерамі, у якой ён раскажаў аб сваіх сустрэчах з Я. Купалам. Другі сюжэт пераносіць нас на экзамены ў Мінскую музычную школу, дзе маленькія таленты авалоўваюць музычным майстэрствам. Заканчваецца часопіс паказам

летняга лагера мінскіх сувароўцаў. Кіночасопіс «Савецкая Беларусь» № 18—19 раскажае аб абласных фестывалях у Брэсце, Магілёве, Гродні і Маладзечна. У бліжэйшыя дні на студыі будуць закончыны спецыяльныя кінонармсы аб Усебеларускім фестывалі моладзі.

Дбаць пра культуру

Кажуць, у нашага чалавека сэрца, як акіян-мора: усё для яго мала, ніколі яго не бывае палкам задаволеным.

Сёлетні год аяцца багаты ўраджай. Праданыя рукі калгасніку не ведаюць стомы. І суткі бываюць малыя, бо планы ў нашых людзей грандыёзныя.

Трэба было за кароткі тэрмін на паліпшчх увесці гмахі будынін—зроблена! Партыя заклікала на асабістай падлінах і абложных зямель—справдечная пуста стала хлябародным краем. Усё пад сілу нашым людзям. Кажуць, у Амерыцы, дзе не чулі гулу гармат і не ніхалі пароху, на душу насельніцтва больш сала і малака, чым у нас. Партыя сказала: «Дагнаць Амерыку па вытворчасці прадуктаў жыўдзілагоддзі». «Есці! Дагнаць і перагнаць!»—аказаў наш чалавек. Нашы людзі на вецер слоў не кідаюць: далі слова—стрымаюць яго, узялі абавязальства—выканваюць яго.

Пабачым, хто будзе ўперадзе, мы ці заакіянічкі фермеры? «Хлеб і сала не багадэе цяпер,—кажуць нашыя людзі,—наша сэрца песні процісць».

Так... сэрца песні процісць. Радзішчовічы... Радзіма вялікага паэта Янкі Купала. Гэтая зямля ўгадалава мужа нашага—песняра.

Даўно беларуская вёска сыхіла з яснай явы. Нарадзілася і новая культура. Выраслі новыя людзі, непахісныя будаўнікі шчаслівага заўтра.

Землякі пачаў ганарыцца сваімі дасягненнямі. У раёне вядуць калгасны-мільнеру. Хлябаробы арцаей «Большавік», «Чырвоны Дуброва» ўжо ўключыліся ў эканамічнае спаборніцтва з перадавымі капіталістычнымі краінамі на вытворчасці мяса, малака на душу насельніцтва. У калгасе імя Н. С. Хрушчова пастаянна расце

добрабыт калгаснікаў. У радавой свінаркі Тацяны Сай запыталіся: колькі яна атрымае грошай на працадні? Свінарка не адраза змагла назваць дакладную лічбу, але з гонарам адказала, што за працадні леташняга года пабудавала новы дом.

Год ад году шчыры ўраджай дае зямля. Там, дзе калісь на пасячых пагорках рос быліньне і хмызняк, цяпер з узгорка на ўзгорка хвалюецца далачынь калгаснай абжобы. Частыя летнія дажджы ноцяць ураджай. Прыемным водарам запоўнены прастор. І ў гэтым годзе хлеб будзе! Мяд будзе! Пабагадэе і радзіма паэта калгасамі-мільнерамі.

«Пабагадэе, пабагадэе», — прычытаўшы гэтыя словы, і малады калгаснік і мае бацька і маці могуць папракнуць мяне: «Усё багадэем. А калі-ж прыгажэць будзем?»

І сапраўды, патраба, каб нажытае багадэе не толькі распрадала свінры і кублы, але і ўпрыгожвала чалавека.

У калгасе імя Н. С. Хрушчова паспрабуй на святончай вачарышчы аджучаць дзятчуну ў паркавай сукенцы! Мінуй той час, калі абмякава апрачаліся нашыя людзі!

— Есць што і з есці, ёсць што і надзець, і нашы дзятчэц цяжка адрозніць ад гарадскіх, а воль учары няма і прытулку,—гаворыць калгасніца Марыя Габруковіч.

Клуба няма ў калгасе. Толькі адно тут і ведаюць: паправаць, пасціць сытна і зноў чакаць рабочага дня.

А ў калгасе імя Сталіна ёсць і клуб. Калгас у раёне не з перадавых. Затое калгаснікі шмат святкуюць. Бывае, што запар два-тры дні вяселліца. А выпадзе, што і на адным дні—два святы. Але ў клуб дождзе зусім мала, таму што сума ў ім. За-

гачык клуба тав. Паўловіч не арганізоўвае сярэд калгаснікаў ні мастацкай самадзейнасці, ні вечаў моладзі. На вуліцы часта можна бачыць п'яных. Не вядоцца і агітацыйна-масавая работа сярэд хлябаробаў. Таму ў калгасе нізкая працоўная дысцыпліна.

Вёска Краснае... Тут жыўць рабочыя, калгаснікі, інтэлігенцыя. У вёсцы многа моладзі, ёсць і аматары мастацкай самадзейнасці. Але сельскі Дом культуры застаецца ў баку ад запатрабаванай насельніцтва. Не раз на сесіі выканкомка Красненскага сельсавета адзначалася, што Дом культуры—у антысанітарным становішчы. Тэрыторыя ля яго ніколі не прыбраецца. Гэроў нічога не пасаджана. Як вонкавым, так і ўнутраным выглядом клуб не прываблівае моладзі. Сярод яго работнікаў адсутнічае працоўная дысцыпліна. Кіномеханікі часта п'яныя, грубяць гледачам. Дронна дэманструюцца фільмы. Загадчы Дом культуры тав. Рыбакоў прымырыўся з недаходамі, і клуб перастаў быць сапраўдным арганітарам правядзення культурна-масавай работы сярэд моладзі і насельніцтва.

Пры Доме культуры арганізавана лектарская група з настаўнікаў, урачоў, інжынера-тэхнічнага персоналу кансервавага заводу, кіраўніком якой лічыцца дырэктар Красненскай сярэдняй школы тав. Пыж. Але гэтая група не вядзе амаль ніякай агітацыйна-масавай работы сярэд насельніцтва.

На тэрыторыі Красненскага сельскага Савета знаходзіцца некалькі хат-чытальні і сельскіх бібліятэк. Ні ў адной з іх не наладжана нармальнай работы. Загадчыца Уладзіскава бібліятэкі тав. Стахоўская не праводзіць работы сярэд насельніцтва, «Бавямы лісты» выпускаюцца тут ад выхаду да выхаду. Бібліятэка дронна пра-

пагандуе кнігі. За пяць месяцаў гэтага года тут выдана ўсёго 230 кніг 74 чытачам.

Загадчыца Малапшаўская хаты-чытальні тав. Абановіч у апошні месяцы работу пусціла на самадз. Гурткі мастацкай самадзейнасці не арганізаваны. Хата-чытальня пільны дні пад замком.

Бібліятэкі раёна мала праводзіць літаратурных дыскусій на новых літаратурных творах.

Сельскія Саветы раёна і прырочныя партыйныя арганізацыі практычна не цікавяцца жыццём культуры-асветны ўстаноў. Комуністы і дзятчунны на месцах штодзённа займаюцца ў асноўным вытворчымі пытаннямі, а культура-масавая работа і ідэйнае выхаванне насельніцтва ў вёсцы зьядзеныя. Толькі чатыры з адзінаццаці сельскіх Саветаў раёна цікавіліся работай клубу, адчытавалі і сельскіх бібліятэк.

У раёне дронна абслугоўваюць насель-

кім прамым рэчышчы. Абпал расквінуліся шырокія палеты, на якіх шуміць густы шэмназьяліны аяёс, гнеча долу буйнае калосе жыта, разгарнула шырокае лапуністае лісце кукурузы, у чалавечыя русты ляжыць трава. Гэта зямля калгаса «Чырвоны Змен». Можна падацца ўгару на Арсе, і там убачыць не горныя палі, калгаса імя Сталіна, пакіраўся ўніз, у бок пільнікі, насуерак звычайнаму парадку, стаяць не ў кабінце, а тут-жа, каля ўваходу. Пераступіў парог—і адразу перад табою старшын: калі даска, што патрабава? У кабінце-ж размясцілася бухгалтэрыя.

Кузьма Іванавіч сядзець за сваім сталом, у руках яго разгорнутая газета, на рагу стала ляжыць вясёлкавая шэрая кепачка з заносным брыль, лагодным на акрыяч. Наўкол стала—натоп людзей. Кузьма Іванавіч, да чыраван загарылі, з прычэсаным жаўтаватым валасамі і амаль белымі бровамі, чытае, больш дакладна, не чытае, а прабагае вацма газету і праз кароткі паузы падаемяцца, што там сказана пра спаборніцтва з Амерыкай.

Пацуюшы, што ў Амерыцы на кожных сё гектараў сельскагаспадарчай зямлі прыпадае 116 цэнтнераў малака, загадкава малочнай фермы Патры Рапчэня кінуў рэпліку:

— Ну, то па малаку няхай яны нас даганяць, бо ў нас на сотню гектараў зямлі ў мінучым годзе было 317 цэнтнераў.

Пракаціўшы лёгкі смяхок, і адразу ўсе ажыўліліся. Рэпліка Рапчэня дапамагла адчуць поўную рэальнасць вялікай задачы, пастаўленай перад краінай.

— А мяса ў іх колькі, мяса?—настойліва перамагаючы тлум, дапытваецца загадкава свінфармы Гаўрыла Брагінец.

— Мясца? Зараз скажу.—вочы Кузьмы Іванавіча забягаў па слухках газет.

— Ага, воль! 102 кілаграмы. А ў нашым калгасе ў мінучым годзе было пакуль што 32,3.

Брагінец павольна пакрыўчы галавой.

— Пакахай,—раптам ажыўліўся ён.— Ты, Кузьма Іванавіч, лічыць толькі грамадскае, а ў калгасніках? Яно-ж таксама народнае спажыванне. Небось, яны там у Амерыцы ўсё згарнулі разам.

Пачаліся прыкідкі, колькі дасць мяса жыўдзі калгасніку.

— Што-ж вы берце толькі свай калгас? Трэба меркаваць, як у краіне выхадзіць. Мы паглядзім—нядрэна, супакоіцца, а суседзі раней абгоняць нас, чым мы Амерыку,—тлумачыў Кузьма Іванавіч.

— Зноў-жа, на гектары не штука перагнаць. Паглядзіце, колькі на чалавека прыпадае, а людзей у нас больш.

Дні праз два газеты пацвердзілі меркаванне Кузьмы Іванавіча. Адзін за другім калгасы 450 абавязальства атрымалі па 400—450 цэнтнераў малака і па 100 мяса на кожную 100 гектараў сельскагаспадарчых зямель. Лічыць нявызначаныя яны здыўлялі пшата каго нават у такім перададзеным калгасе, як «Чырвоны змен».

Некалькі калгаснікі лічылі, што іхні калгас у сваіх вытворчых поспехах дыйшоў амаль да самай мяжы магчымага ўздыму. Але цяпер стала ясна кожнаму, што людзі абгоняць іх у гэтым вялікім, поўным глыбокага сэнсу спаборніцтва, калі яны будуць толькі бескалатна цешыцца сваімі поспехамі.

А спаборніцтва расло, шырылася, у яго ўступалі ўсё новыя і новыя калгасы, голасна заяўляючы аб сваіх абавязальствах, падмацоўваючы рэальнасць іх рэалізацыі. Партыйная арганізацыя і члены праўлення «Чырвонай змены» ўзяліся вывучаць магчымасці далейшага ўздыму свайго калгаса.

— Малако і мяса робяць з бульбы і абжоба ды з добрага сіласу, — даводзіў Патры Рапчэня, патрабуючы павелічэння вытворчасці кармоў.

— Трэба каб на полі было густа, а ў хляве не было пуста,—маючы на ўвазе, што трэба калаціцца і аб земляробстве, і аб жыўдзілагоддзі адначасова, забавяжыў калгасны старэй Андрэй Шапкі.

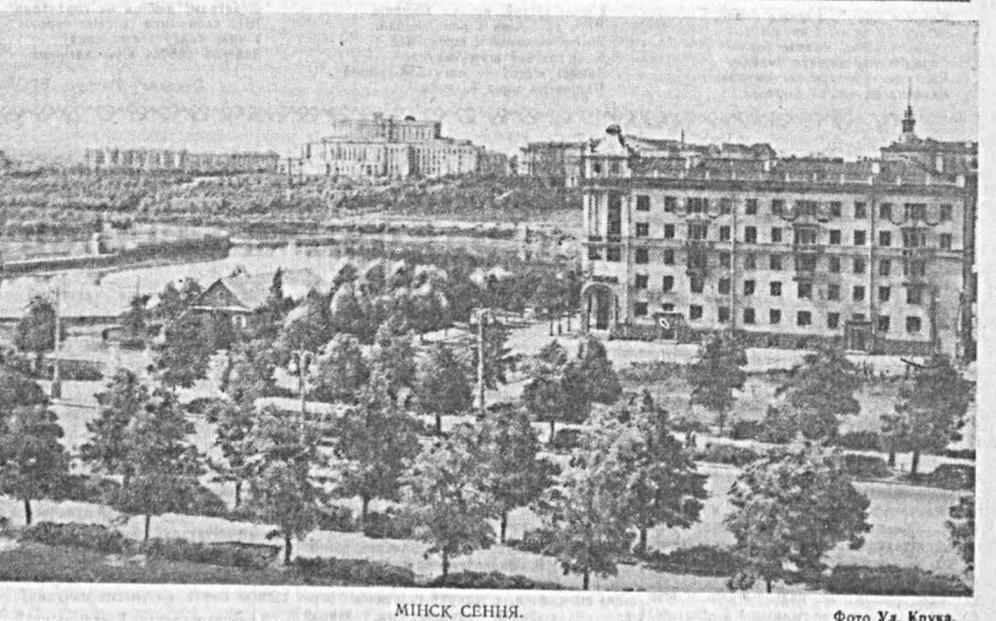
— Абы карма, а ў хляве—зьякаваньне... не дагаваруў Рапчэня, усломіўшы, як нялёгка было свінгунтуць малочную ферму.

Памеркаваўшы, прылілі да згоды, што трэба пачынаць з земляробства. Усё дзе зямелька—і хлеб, і малако, і мяса.

* * *

Тарас ХАДКЕВІЧ.

Арсе спакойна нясе свае воды ў глыбо-

МІНСК СЕННЯ.

Фото Ул. Крука.

пагандуе кнігі. За пяць месяцаў гэтага года тут выдана ўсёго 230 кніг 74 чытачам.

Загадчыца Малапшаўская хаты-чытальні тав. Абановіч у апошні месяцы работу пусціла на самадз. Гурткі мастацкай самадзейнасці не арганізаваны. Хата-чытальня пільны дні пад замком.

Бібліятэкі раёна мала праводзіць літаратурных дыскусій на новых літаратурных творах.

Сельскія Саветы раёна і прырочныя партыйныя арганізацыі практычна не цікавяцца жыццём культуры-асветны ўстаноў. Комуністы і дзятчунны на месцах штодзённа займаюцца ў асноўным вытворчымі пытаннямі, а культура-масавая работа і ідэйнае выхаванне насельніцтва ў вёсцы зьядзеныя. Толькі чатыры з адзінаццаці сельскіх Саветаў раёна цікавіліся работай клубу, адчытавалі і сельскіх бібліятэк.

ПАДУЖАЕМЯ І З АМЕРЫКАЙ

(Заканчэне. Пачатак на 1-й стар.)

тор першай земляробчай, завялілі сотні рыдлёвак, пачалося выростанне і паглыбленне рыдлівак ракі, пракладка асфальтных кану на балотах.

Кузьма Іванавіч і Андрэй Тодаравіч, раскаваючы, як пачалося асушэнне балот, успомнілі землякоў, свайго аднакласніка Пятра Рыгоравіча Брагінец, які за змену выкідаў рыдлёўку пры канані кану на 120—125 кубаметраў балотскага ґрунту пры норме востем кубаметраў.

— Дык тады ён малады быў, а во, пасля вайны, чалавек пераваліла за пяцьдзесят, і то на будаўніцтве трактарнага ў Мінску вымахаў столькі зямлі за дзень, што два трузавікі спецыяльна да яго прыстаўлялі.— з гонарам заўважае Андрэй Шапкіна.

— Амаля як экскаватар,—смяецца Кузьма Іванавіч.—Вось так пачалося наша спарборніцтва з Амерыкай. Машыны тады мы яшчэ не мелі, Рыдлёўка ды нават сяжа яшчэ ў хадзі была. А цяпер у нашым калгасе трактарная брыгада МТЗ, камбайны ды іншыя машыны ці мала, свая электрастанцыя. Цяпер мы можам падужацца і з Амерыкай,—дадае ён.

— Не ў першы раз сустракаемся мы з гэтай Амерыкай. Каб раскаваць, як жылі людзі ў нашых Сарачах ды і ў суседніх вёсках, то веры, бадай, не дадзе. У майго бацькі была дзесяціна пясочу, а сям'я— дзесяць душ. Браты думалі, ці не падацца ў Амерыку. Мы не адважыліся, а сусед наш, Сцяпан Брагінец, кіннуўся туды. Але хутка вярнуўся, «Чаму ж вярнуўся?»—пытаем. «Калі паміраць ад галаданай смерці, то лепш дома». Канешне, не ўсе ў Амерыцы галадалі, але дабіцца шчасця сваімі мазалямі і...— Андрэй Тодаравіч дробнеюч трапе галавою, мошна сціснута абветраныя губы.— А цяпер і ў нас слаба. Чым ваяваць, дык лепш вост там паслаборнічаць,—заканчвае ён.

— Паслаборнічаць?— звяртаецца Кузьма Іванавіч да ўсіх.— Думася мяне, што і новай зямелькі ў нас асабой можна, і павесы кармавых пашырач.

— Дзіва што,—згаджаецца Машей Брагінец.—А ўраджай? Таксама можна большага дабіцца. Скажам, жыта ў нас даюць у мінулым годзе па 13 цэнтнераў, а на асобных палках па 20 было. Зноў жа бульба—каля 190 цэнтнераў увогуле, а на лепшых палках па 270 цэнтнераў за гектара. А трыба, каб усюды было, як на лепшых.

— І кукуруза яроўна ідзе, але 200 цэнтнераў, а дае і да 500 дагнунці. А чаму так?—пытае Кузьма Іванавіч і сам адказвае:— Заваляе, куды там, і так ураджаі дай, божа. Вось і не скаржыцеся на зямлі як трыба. А цяпер разгон другі трыба браць, — ён веселее, ссубае кепку на патыльцу і кропчыць далей.

— Ізе другая дойка. У новым цагельным кароўніку пад высокім дахам са светлым вокнамі ў чатыры рады стаіць добра ўкармленая карова. Пахне сырародом і свежай травой. Стаіць прыемны гонік з вончых выдзівак да бясонных удараў струменяў малака, шіка паспаваючы карова, якія са смакам ядуць зялёную савітравую траву, чутны даскавыя галасы даярак: «Нагу!»; «Ножку!».

— Вось наша фабрыка малака,—гаворыць Кузьма Іванавіч, паказваючы на рады кароў.—Каровы ядрывыя.

— Каровы добрыя, калі іх добра корміш. Стала больш кармоў—і малака даюць

больш,—робіць намік Пятро Рашчэна на неабходнасць павялічэння вытворчасці кармоў.

— Кармы—кармамі, але і рукі добрыя патрэбны,—папраўляе яго старшыня.—Вазьмі кароў, якіх доўжэ Марыля Шапкіна. Да яе іх даўла Соня Брагінец. І кармы былі тых-ж, і каровы тых-ж, а малака столькі не было.

Марыля, пачуўшы словы Кузьмы Іванавіча, заўважыла:

— Праўда, што, старшыня, патрэбны рукі, але і рукі прыстаюць. Удзі павялічваюцца, і рукамі цяжка ўправіцца,—заўважае яна.

У ваках ён маладая і такая добрая ўсмешка, а ў чырвані шчок адбываецца першая, свежая стома.

— Праўда, Марыля. Цяпер у нас ёсць электрастанцыя, хутка яе прымусяць кароў даць.

Рашчэна паказвае на другую маладую даярку.

— Вось яшчэ адна Марыля, таксама Шапкіна. У нас тут большасць Шапкінаў ды Брагінцаў. Тая—Марыля Сцяпанавна, а гэтая—Васільеўна. У гэтым годзе скончыла дзесяцігодку і пайшла працаваць даяркой. Толькі другі месяц працуе, а ўжо шмат каго абганала. Сур'ёзна дзяўчына.

На маладой ферме справы ідуць добра, за п'яць месяцаў гэтага года надалі на 408 літраў у сярэднім ад кожнай каровы больш, чым за такі-ж час у мінулым. Удзі з кожным днём павялічваюцца. На ферме вырабляюцца дзве пароды кароў: астрафізская і бурая латыўская. У стайку пакуць што пераважае астрафізская. Гэта прыкметна і ў ялаве, дзе стражыць каровы буйнага складу, у валькія беляз з чорнымі лямінамі, з шырокімі спінамі. Але ўжо выдзілацца і група рыжавата-бурых, тонканогіх кароў.

Ізе кваліфікаваны адбор маладняка на пельма ад тая і ад другой пароды. У далайшым застанецца тая парода, якая ва ўмовых калгаса даць лепшыя вынікі.

— Не па колькасці малака будзем меркаваць, а па наўнасці ў ім тлушчу. Пакінем тую, якая за год даць больш малака,—мяркуе старшыня.— З малаком у нас можна лічыць, справа наладжана, а што да мяса, дык тут прыдзецца на свінаферму налягаць.

«Налягаць» праўда, і тут ёсць на што. Загачыць свінаферму Гаўрыла Харытонавіч Брагінец паказвае двух-троехсяцінаў дадзенай пароды, іны тымшэй, і іны ляжачы гуртамі, навалы у вагоні, грэючыся на сонцы. Іх больш за чатырыста галоў.

— Гэтых мы рыхтуем на асенні адкорм, які пачнецца новай бульба,— паведамляе Гаўрыла Харытонавіч.— А ў сіваніку зымаш 300 стаяў на адкорме, гэтымі днямі зымаш будзем.

У сіваніку драўляныя падлогі, драўляныя хаткі, але чыста і суха. У загарадах санітарныя роўнячкі адкармленны дзесяцімесячныя і старэйшыя узростаў пароскі і свіні.

Старшыня і загадчык фермы маркуюць, якая выйдзе сярэдняя вага кожнай галавы. Брагінец паведамляе, што правяралі, і на круг будзе не менш 130 кілограмаў жывой вагі.

— Маладзейшыя — каля сотні, старэйшыя—усякі і 150, і 180, і 200 кіла.

Кузьма Іванавіч задумваецца, падлічвае і гаворыць Брагінец:

— Цэнтнераў па 60 мяса к канцу года на сотню гектараў будзем мець.

— Не менш,—упэўнена ківае галавой Брагінец.

— А ў канцы пшчгодкі?

Самыя аспярожныя меркаванні паказваюць, што ў апошнім годзе пшчгодкі мяса будзе не менш 100 цэнтнераў на кожную сотню гектараў гаспадарчай зямлі.

Некалькі дзён кіраўнікі калгаса разам з актывам меркавалі, прыкідвалі, абменьваліся думкамі, вывучалі яшчэ раз гаспадарку і, нарэшце, прыйшлі да канкрэтнай прапановы: атрымаць у 1960 годзе па 550 цэнтнераў малака і па 104 цэнтнеры мяса на кожны 100 гектараў грамадскай зямлі. Дзеля гэтага плошча пасеву бульбы будзе пашырана са 140 да 250 гектараў, шматдзёныя травы зоймуць 717 гектараў замест 328, дубін кармавы—да 100 гектараў, пашырацца пасевы іншых кармавых культур, значна вырастуць ураджай.

Кожны, хто пазнаёміцца з гаспадаркай калгаса, не будзе мець у душы ні макавага зернека сумнення, што ўзятыя абавязальнасці будуць выкананы. Для гэтага ёсць усе магчымыя. Партыйнае арганізацыя калгаса вываля мошы, згуртаваны калектывы. Вялікую работу ў гэтым кірунку прарабіў і нязменны на працягу паславаеннага часу старшыня калгаса Кузьма Іванавіч Шапкіна. Ён сам і яшчэ некалькі чалавек уастоны высокай годнасці Герою Сацыялістычнай Працы, а некалькі дзесяткаў калгаснікаў узнагароджаны ордэнамі і медалямі за высокія вынікі сваёй працоўнай дзейнасці.

— Калі я пачуў пра задачу дагнаць Амерыку, то задумваўся: што-ж можа зрабіць наш калгас? Ці ёсць у яго магчымыя для далайшага ўздыму? Аказалася — ёсць. Магчымыя гэтыя, выходзіць, растуць разам з людзьмі,—разавае Шапкіна.— Растуць, дужоць людзі—растуць і магчымыя. А людзі растуць разам з ростам краіны. Уявіце сабе, каб усе былі такія, як наш асілак Пятро Брагінец, які выкопваў па 100 кубаметраў зямлі за дзень, то і тая дзёнка—і мы атрылі б новую магчымасць. Вы думася, што 1960 год будзе для нас мякко? Поглядзіце і далай! Няхай ведаюць і ў Амерыцы, што мы, палешуці, сталі чалавекі.

—Праўдзіна!—згаджаюцца калгаснікі.

Кузьма Іванавіч сабраў іці, нават кудысьці сплывае, і гэта яшчэ больш збянтэжыла Андрэя Тодаравіча, які сядзеў на лаўцы каля самага парога. Але ён усё-ж падмінуў да старшыні.

— Кузьма Іванавіч, можа цяпер і не да тэго, але палемнік жыцця, дык я кагэ-во працы машыну, у Ніжнім паае-кашчы,—насмела і прышпана выказаў ён сваю прасбу.

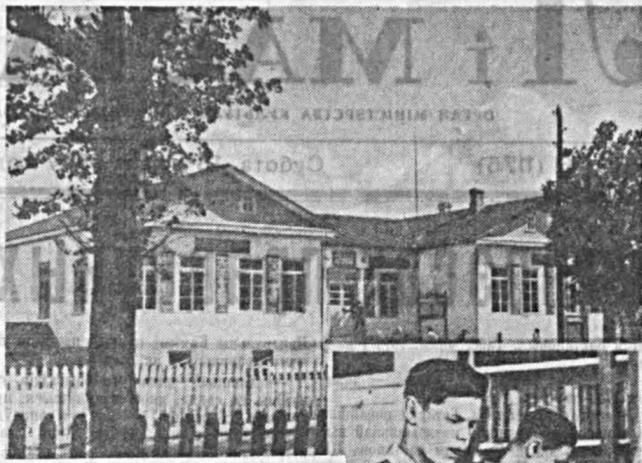
— А чаму ж не да тэго? Васцеле — значыць, гульць трыба! А дзеля чаго-ж мы Амерыку дагнаем? Каб жыць весела, багата, вяселі спраўляць так, каб усё жыццё людзі з прыемнасцю ўспаміналі.

Да яго падышлі два маладыя хлопцы. Кузьма Іванавіч быў радасна здзіўлены.

— Таксама вяселіце! Добра! Жаныцеся на шчасце, гуляйце, машыны і коні на такі выпадак заўсёды будуць. Працаваць трыба, каб небу горача было, а прыдзе вяселле—гульць так, каб ад скокаў падлога хольдям хадзіла, ды песню вяселю заспяваць так, каб Сарачы на ўсю Беларусь чутны былі.

— В. Сарачы, Любанскі раён.

У СЕЛЬСКИМ КЛУБЕ

Расце кніжны фонд

Не так даўно перад Антанінай Арцімовіч, выпускніцай сярэдняй школы, паўстала пытанне: як вырашыць свой далайшы лёс? І дзёкчына пайшла ў Дзісенскі раённы аддзел культуры з прасбай накіраваньне на загадчыка Вароўскага сельскай бібліятэкі. Просба яе была задоволеная.

Чатыры гады—не вялікі час, але ж як змянілася бібліятэка за гэты тэрмін. Кніжны фонд павялічыўся больш чым у шэсць разоў і складае цяпер 13 830 экзэмпляраў, а колькасць чытачоў узрасла з 230 да 620 чалавек! Гэта не лічыць калгаснікаў, якіх абслугоўваюць 28 бібліятэка-перасоак.

Росту колькасці чытачоў справы і тое, што ў бібліятэцы рэгулярна праводзіцца літаратурныя вечары, калектывныя амерыканскія кніжкі, канферэнцыі чытачоў. Так, нядаўна тут праведзены літаратурныя вечары, прысвечаныя творчасці Якуба Коласа, Кандрата Крапіны, Канферэнцыя па 76 чытачоў бібліятэкі — актыўны ўдзельнік мастацкай самадзейнасці. Яны далаць канцэрты не толькі ў родным калгасе імя Кірава, а часта наведваюць і суседнія сельсаветы імя Пушкіна, імя Дзяржынскага, імя Талбуіна і інш.

Ю. ШЧАРЫЦКІ.

ПІСЬМЫ У РЕДАКЦЫЮ

Ашуканы надзеі

У чэрвені павінна была адбыцца першая тэлепрадача з шырку «Забываць кінотэатры», у які павінны былі ўключаны фрагменты з лепшых замежных фільмаў (у тым ліку і чалінаўскіх), якія сыйшлі з экрану нашых кінатэатраў 10—15 год назад. Маладое пакаленне іх не бачыла, ды і дарослым людзям было б цікава зноў прагледзець кінотэатры, якія ім падабаліся.

Але надзеі, нажалі, не ажыццявіліся. У першай перадачы быў паказаны кінотэатры «Сеткі шпінажу» — захалюючае кінаапаваданне аб барацьбе з фашысцкімі дэверсантамі. Але ж фільм дэманстравалі ў нашай краіне ў мінулым годзе і таму ніяк не можа быць аднесены да «забытых».

Л. ШАПРА.

Стварыць кінатэатр дакументальных фільмаў

У Мінску працуе многа кінатэатраў, які і дакументальных фільмаў. Гэта дадэ-ло б магчымасць паглядзець дакументальныя фільмы большай колькасці глядачоў.

А. СПРЫДОНАУ, студэнт Беларускай персідэнта імя В. І. Леніна.

Няна клопатаў пра глядача

У цэснае і ў крмудзе прыходзіцца глядзець кіно ў Дзёржынскім сельскім клубе Рагавоўскага раёна. Пры дэманстрацыі фільма клуб тут заўсёды перапоўнены, многія глядзчыкі стаяць. А чаму загадчыку

М. ЦАЙКОВІЧ.

Па слядах нашых выступленняў

«Сцежкамі Астапа Бендэра»

Пад такім загалоўкам у нашай газеце ў мінулым месціцы быў змешчаны фельетон аб махлярствах І. Ф. Ліпніцкага. Я паведмаміў рэдакцыю выконваючым абавязкі пракурора г. Мінска тав. Камароў, гарад-

скай пракуратурай узбуджана крымінальная справа супраць Ліпніцкага. Расследаванне па справе Ліпніцкага дачунае ўпраўленню міліцыі Мінскага горадсавета.

З ЮГАСЛАВСКІХ ПАЭТАУ

Дэсанка МАКСІМОВІЧ. КАХАННЕ

Думка мая пра цябе, родны, каханы мой, любі! Дзе-б ні была, пра цябе мары, трывогі і загалі, Нібы ў пярсічку, які захаваны да шлобу, У думцы маяй няма ні канца, ні пачатку.

Мая жыцця ты майго, мне не забячыла пра гэта. Думка, якая пне, рознымі фарбамі зызе.— Санс і прыгожасць з'явіўша дзіўнага свету, Саёз патрабуе альбо мой смех параджае.

Я прыгажэ ў той час, сны мае ўрані святлоце, Падае вобліск прычэпкі і на мой заўтрашні дзень, Бышчам я ў полі іду альбо ў пудоўнай алеі Крочыць за мною, спяшаецца, родны мне чыне!

Грыгор ВІТЭЗ. Д У Б

Пяшчот годоў, а можа болей, Стаіць ён думкі натхнёны, Гульце, шуміць, спявае голлем Сярод лугоў вішчун зялёны. Калі на небе грозы, змура, Не хоча ён ані сціліцца —

І шум лістоў, як гул віхурны, Нібы гаворыць з навалінай. Зімоў снежнай і сніждэнай, Калі галінаў шум змаўкае, Замест лістоў — магутнай кронай Пяшчотна зоры ён гайдае.

Пераклаў Пятрусь БРОЎКА.

Здабыткі і традыцыі нашай літаратуры

Паэзія рэвалюцыйнай маладосці

Тое, што нарадзілася, жыло і хвалывала разам з самім жыццём, у мастацтве не можа знікнуць бясследна. Такая прыходзіць думка, калі звяртаецца да рэальных твораў беларускай савецкай літаратуры. Перад намі часам насталае, надцілавае, нават найўзвышшае, але яно па-свойму мошна гучыць і краінае сэрца. Прывабляюць у ім унутраная сіла, свежасць і запал, непаўторны каларыт рэвалюцыйнай маладосці.

«У іх увасоблены жывыя чалавечыя душы, у іх гучыць неспародна голас масы» — лісаў калісьці М. Токі ў артыкуле «Аб п'сьменніцка-самавуах», разгледзім творы рабочых—не прафесіянальных п'сьменнікаў. Нельга не прытачыць гэтае горкае выказванне, калі чытаеш многія вершы і паэмы, напісаныя ў разгары грамадзянскай вайны і ў першыя гады аднаўлення.

Жыццё прывярае і вывярае. Некаторыя імяны усюды забыты, або амаль забыты. Але штошыці шыкавае да гісторыі нашай літаратуры могуць, на нашу думку, дадаць і тыя літаратурныя матэрыялы, якія належыць бязмянным або напозубытым аўтарам. Самадзейная паэзія — іржае сведчанне шырокай народнай асновы маладога рэвалюцыйнага мастацтва. Які магутная рака збірае ў сабе дробныя ракуцікі і ручаі, так і савецкая літаратура няспынна ўбагачалася і ўбагачаецца ад прытоку новых сіл, якія ідуць з народа.

І.

Масавая самадзейная паэзія—з яна вельмі характэрная для перыядаў грамадска-палітычнага ўздыму народа, асабліва для бурнага рэвалюцыйнага часу. Імяны такімі былі гады грамадзянскай вайны. У агні барацьбы з контррэвалюцыйнай атакваліца ідэалагічная збор з большасці партыі і

Нешта бясспрачна сугучнае паэзіі Д. Веднага і В. Мажкоўскага першых пася-рэвалюцыйных год мы знаходзім у вершах маладых маладых аўтараў, што друкаваліся на старонках «Звязды». Сугучнасць была перша за ўсё ў такой-жа адпаведнасці духу рэвалюцыйнага часу. Палка партыйная метанакіраванасць, абодзвяднасць тэматыкі, публіцыстычная дзейнасць паэтычнага слова—вось галоўныя якасці, якімі вызначаюцца гэтыя вершы.

Непасродна ўдзельнікі барацьбы з ворагамі рэвалюцыі выступалі адначасова палыжымі агітатарам большасці ідэй. Адсюль асабліва актыўнасць стаўлення да паэдыі, унутраная перакананасць і грамадзянскі папас, цэльнасць пачуццяў.

Яшчэ напярэдні Дзастрычэцкай рэвалюцыі (№ 1, 27 ліпеня 1917 г.) «Звязда» надрукавала верш невядомага аўтара «Паэты». Гэты твор характэрны сваёй ідэяльнай метанакіраванасцю, выразным грамадзянскім папасам. Аўтар перадае сваю біяграфію—тыпную біяграфію рабочага-рэвалюцыянера, які «под скрежет і лягз чуда-віш-машын навуцы нечэпае мечтаць о свободе». Светлай марай аб свабодзе ён хоча натхніць усіх, хто гібея яшчэ ў явалі.

У паслярэвалюцыйны перыяд, у гады грамадзянскай вайны, «Звязда» сістэматычна друкуе вершы, якія арганічна звязаны з тэматыкай газетных палос. Праўдзінасць і адлюстраванні паэдыі унутраны і міжнароднага жыцця, выразнасць палітычных азначак, палыжым вера ў канчатковую перамогу справы рэвалюцыі—гэтыя рысы абіль вершы невядомых і маладых маладых аўтараў збройнай барацьбы. Срокам ідэянага выхавання мас у духу самаадданага служэння Савецкай Радзіме.

Значнае месца сярод іншых жанраў зай-

мае паэтычная лірыка па ўзроу «Комуністычнай маршэлье» Д. Веднага або «Летага марша» В. Мажкоўскага. Вось назовы некаторых вершаў такога зместу: «Вёжа працы», «Барыкады», «Зарыва», «Комуністы», «Песні бора», «Чырвоны тэрор і г. д. Ва ўзнята рамантычных вобразах маладоца ідалаў будучыні, таа высокародная мэта, у імя якой салдаты рэвалюцыі вядуць цяжкае змаганне на франтах грамадзянскай вайны:

Мы ідем заре навстречу, Мы—Сователи, Творцы Новой жизни—мы предтечи, Мы могучие борцы!

(«Кліч комунара»).

У той час, як некаторыя прадстаўнікі прагрэсіўнай інтэлігенцыі, прымаючы рэвалюцыю, апыталі перш за ўсё аб разуворальную сілу ў адносінах да старога свету, маладых паэты з працоўнай масы добра разумелі і ўсталявалі ў сваіх вершах стваральныя задачы сацыялістычнай рэвалюцыі. «Новыя, светлыя, дзіўныя будынікі» выступалі ў вершы «Зарыва» сімвалам зямлі, якая ачышчана рэвалюцыяй, зямлі, на якой будзе будавацца новы грамадскі лад. «Царства любві і працы», «свае працы» — у такіх узнётых, хоць некалькі і абстрактных вобразах уасабядаецца ідалаў будучыні. Духам жыццеспрыяжэння рэвалюцыянага аптымізма прасякнуты вершаваныя заклікі, якія перадаюць змест баявых лозунгаў партыі, зваротных да народных мас.

У адным з нумароў «Звязды» (2 жніўня 1918 г.) дачэпа на першай старонцы загадавак-аншлаг: «Прадстаўнікі Саветаў павінны ведаць, што наша ўлада—ўлада рэвалюцыйнага класа, па сваёй аснове самага культурнага з усіх класаў сучаснага грамадства. Таму савецкі дэятэ абавязаны быць узорам пралетарскай гуманнасці і культурнасці, узорам парадку і дысцыпліны, узорам ідэянага і самаадданага справе чалавека. Ніякай безаказнасці! Ніякіх негаладзяду!» З гэтымі лозунгамі перадыкалі многія вершы, што друкаваліся ў «Звяздзе». Вельмі характэрны факт, што артыкулы ў аб'ёмным нумары газеты з вы-

тварчасць, або толькі разгортвалі свае крылы. Паступова, але павольна завяўваюць яны права стаяць побач з імянамі п'сьменнікаў дакастрычэцкага пакалення — А. Гурла, Я. Журба, П. Гартнага, Эм. Вядулі, Які Купалы, Якуба Коласа. Так складалася творчая біяграфія М. Кудзельскай (М. Чарота), а крмы паэзія—К. Крапіны, П. Труса і іншых. Па духу, па ідэянаму зместу, па каларыту іх раннія вершы—нібы та-ж масавая паэзія, але гэта згустак лепшых яе якасцяў.

Зіпагам часу усё больш мацнеюць галасы паэтаў, таленты набываюць стаўнасць, і слова даносіць дух эпохі, увасоблены ў іржкі самабытныя вобразы з аб'ектыўнай іржаўдай жыцця і багаццем унутраных успрыманняў.

У перыяд Вялікай Айчыннай вайны мы знаоў навалілі ў партызанскі і франтавыя друку нешта такое, што вельмі нагадала поўзабыты старонку масавай паэзіі гадоў грамадзянскай вайны. Паасобны даследчыкі браліся за асьвятленне гэтых цікавых аўтэаў мастацкага жыцця народа. Але, відваючы, па-сапраўднаму зраўнець характар гэтай паэзіі, шпакі яе развіцця, пераёмнасць традыцый і г. д. магчыма толькі пры умове ўважлівага вывучэння старо-нак паэзіі папярэдніх перыядаў.

2.

У гады грамадзянскай вайны і паэзіі, і 20-х і пачатку 30-х гг., Міхас Чарот быў адным з папулярнейшых беларускіх паэтаў. З яго імя звязана тэўная палына ў беларускай паэзіі. М. Чарот — адзін з арганізатараў і агульнапрызнаны аўтарытэт «Маладыя». Трыба, аднак, адразу-ж агаварыцца: паэт з вялікай аспярожнай стаўнасцю да ультранаватарства часткі маладыкоўцаў. Відваючы, што ён увасобляў самае жыццёвае тэндэнцыі ў творчасці маладых паэтаў—у гэтым яго сіла.

Роль М. Чарота ў гісторыі беларускай савецкай літаратуры вызначаецца ўжо тым, што ён адзін з першых усталяваў Вялікі Кастрычнік, адлюстравуваў жыццё разнаволеннага народа і такім чынам прэкладваў поўна новае шляхі ў мастацтве.

Хлеб і нахлебнікі

ТВОРЧЫЯ ПАРТРЭТЫ

СТАРАЕЙШЫ ЖЫВАПІСЕЦ

Пад такою назвай выйшла ў друку кніжка паэтычнай тэорыі Антона Валевіча. Ад пачатку да канца прасякнутая светлым, жыццёва-радыскальным гуарам і вострай крытыкай у адрас носьбітаў адмоўнай з'явы ў нашым сённяшнім жыцці, гэтая кніжка ўяўляе сабою сваясабыдзювае ваху на творчым шляху паэта. Тонкі лірык, удумлівы жывапісец калгаснай іскі, якім яго і ведаюць чытачы, на гэты раз выступае ў сатырычным тэатры, у якім лёгка пазнаць сабе лайдака і аббока, дамаго і аматары «доўгага рубля», тыя, хто над інтарэсамі Радзімы, народа ставяць свае карыслівыя, вузка асабістыя мэты. У гэтым сэнсе зборнік «Хлеб і нахлебнікі» — сведчанне рознабаковага паэтычнага таленту яго аўтара.

Міжволі прыгадаем многія канферэнцыі чытачоў, дыскусіі, творчыя абмеркаванні, на якіх заходзіла размова аб тым, наколькі творчасць таго ці іншага мастака першым часам ад стандартнага, халоднага падыходу да паказу сацыялістычнай рэчаіснасці. Сурова і строга, з глыбокай зацікаўленасцю ў далейшым развіцці нашай савецкай літаратуры адзіналіч чытачы перацілі і аднагоначна пасабочны твораў, іх лакаваны дух з аднаго боку, або нічым не апраўданае, мінімістичнае крытыцтва з другога боку, аб чым, дарчы, нямаюць і прычыноўна гаварыцца на нашым рэспубліканскім і III Усеаюнаым пленумах пісьменнікаў, а таксама ў друку. Таму і прысьмята адзначыць, што ў названай кніжцы няма ні таго «гладкалісця», што набіў яго аскаміну, ні эластичнага мяшчанага крытыцтва.

З партыйных пазіцый неспрымліваецца да ўсяго, што пераходзіць нашаму руху наперад, паэт выкрывае гнілое нутро бора-чалавека і іх заступніку ў нашым асяродку, для карэ сваё ўласнае «я» і абывацельскі «дабрабыт» вышэйшай за ўсё на свеце.

Значнае ўражанне пакілае змешчаная ў кнізе паэма «Лёгкі хлеб» і лёс яе галоўнай гераіні — Любі. Адарваўшыся ад роднага котлішча і высокай працы, якая забудзе прыносіла столькі радасці іе бацькам і бліжнім, дазвучына пад уплывам хвіжы да нажывы сваякоў — Сымча і яго жонкі — пачынае шукаць сабе лёгкіх шляхоў да шчасця. Крок за крокам пастаўку пераканальна раскрывае душаўна дэградатыя дзяўчынкі, якая не знайшла ў сабе сілы парваць з гнілой сычоўскай філасофіяй і ўсё больш і больш спустошвае іх чалавек.

А дні за дзямі кошацца.
За ім не ўлішчыся!
На лёгкі хлеб ёй хочацца.
Багата-б знайсці!

Каб двор быў атышкованы,
Каб сад вышэў свой;
Ты-ж будзеш прыкованы
Да качкі чарадой!

Ды броскі, нібы зоранкі,
Шукай ды акаміт...
Ой, скорак, як ой скорак,
Працоўны хлеб забой!

З сатырычнай завостранасцю, амаль сарказмам, малое аўтар партрэт закончайн мяшчакі, якая заблыла на сваё паходжанне і марыць толькі аб тым, каб як лепш уладкаваць сваё нічымнае існаванне. Яна страціла людзей праны, сваіх аднавакоўцаў і пад іх халоднымі позірамі адчувае сабе чужой і нікому не патрабнай. Яна і саромецца іх і баіцца.

Парсцёначкі іскрыстыя
Ды кіпці агністыя
Няма куды схаваць.

Паэт не толькі ўсебакова, з тонкай псіхалагічнай матывіроўкай раскрыў нутро сваёй гераіні, але даволі перканальна і яскрава падаў яе акружэнне — тыя людзей, у асяродку і над уплывам якіх яна страціла, на сутнасці, сваё чалавечае аблічча. Гэта ў першым чаргу яе апекуны: пратэя і бесчалавечны фарысеі і сымча, якія ўзялі сабе за моту выбіць з Любічынай галаву ўсё добрае і светлае, што засталася ў яе ад матулі, і зрабіць яе — зноўтакі зыходзячы з карыслівых меркаванняў — паслужнай і нажорнай абройнай.

На адлегласці многіх год даўнейшае, патчковае, раніне здаецца шмат у чым наіўным. Гэта натуральна. Калі па-спраўдзінаму кіравала прынятым гістарычна, то мерка сучаснасці прыкладнае да з'яў мінулага толькі ў адным сэнсе і з адзінай мэтай: каб устанавіць тое кантоўнае, што ў парадку пераэмцыі традыцый дайшло да нашых дзён, які цапіна спадчыны народа. Мы беражліва вылучаем кожную такую рыску, удумваемся ў яе сутнасць, але-ж пры гэтым не на хвілінку не забываемся на тое, што ў канкрэтных умовах мінулых перыядаў усё было па-свойму і не маглі быць такім, як цяпер.

Так трэба адшываць і паэзію М. Чароты. Яе вартасці заключваюцца і ў свежасці ўспрымання рэвалюцыйнай рэчаіснасці, і ў іх грамадзянскага пафосу. У той навізнае гучыцца паэтычнага слова, якая была сама народнага духам часу з новымі яго ітэямі і паняццямі, з новымі чалавечымі парывамі і пачуццямі, з назвычэйшымі яго маштабамі і вялікай напружанасцю паэзіі.

М. Чарот, спецыяльна не падкрэслівачы гэтыя, не ўсёдамыя нават усяго значэння, усёй важнасці сваіх аэстычных сімвалаў, трывала абнаўраў ў сваёй творчасці на лепшыя традыцыі беларускай нацыянальнай паэзіі. Яго наватарства, тая чынная, натуральна перасталі з арганічнай патрэбы найлепш вырастаць пойдзі і савы паэзіі жыцця, а не было толькі з явай фармальнага пошукаў.

Есць у паэзіі і значыныя ітэма-лірычныя вершы, і залучэнны апісанні роднай прыроды, і рамантычныя летуценні, поўныя сімвалістычнай фантастыкі народнага складу. У апошнім М. Чарот відэочна ідзе ад традыцый Янкі Купалы і М. Багдановіча. Мы бачым, як розныя такія матывы ў сваім развіцці паступова змяняюцца, падпарадкоўваючыся галоўнаму ідэа-на-аманіяльнаму цэнтру. Такі цэнтр у паэзіі М. Чароты — паэтычная грамадзянска-лірыка рэвалюцыйнага запалу.

М. Чарот нямаюць спрыяў развіццю ў беларускай паэзіі імяна такой грамадзянска-лірыкі рэвалюцыйнай эпохі.

у сваіх руках. Яны, як кажа лірычны герой паэмы, «жывуць у соннай сытасці, бы ў бросце карасі», кіруючыся ў практычнай дзейнасці адзіным прынцыпам — як мага больш ухапіць у свой «глухі, мяшчакі, нудны кут».

Даволі каларытна вылісаны пісьменнікам і вобраз Хвядоса Кузьміна, мяккацелага і слабахарактарнага чалавека, які вельмі хутка трапіў на вуду ўчэніагата Сымча і праз яго-ж пазней вымушаны быў адказаць перад партыяй за растрату дзяржаўных грошай. Сваімі адносінамі да Любікі ён, на сутнасці, садавінчаў таму, што яна так і не здолела знайсці свайго месца ў жыцці. Нават кароткі прыезд у вёску да мужа-агранома і сустрэчы з сяброўкамі ў полі не абудзілі ў яе сэрцы пачуцця гонару за сваіх блізкіх людзей, за аднавакоўцаў. Нёмнай ноччу, прыханіўшы рачы і паблагаючы людскога вока, Любка зноў унікае ў горад. Яна так і засталася сама сабой, адзінока, са сваімі аэстычнымі поглядамі на жыццё. І, як бы падсумоўваючы сене практычны гэтым чалавекам гадоў, лірычны герой ускікае:

Сяду няма ўжо ёй звароту,
Тут паказаўся голым дзёну,
Трушчым праз двор ды — за вароты,
Ды ў сад за гумнамі, ды ў цень.

Лаві, шукай у лоні ветру...
Ды хто-ж пагоніцца за ім?
Няхай глухіх прымуць ветры
У адвечным багнішчы сваім.

А нам? А нам — да перамогі!
Узняўшы крылы да вясот,
Матой амятаючы з дарогі
Сычоўскі быт, сычоўскі род!

«Лёгкі хлеб» — адна з вямных паэм апошняга часу, дзе аўтар не пайшоў у ўздыжаны літаратурных калідач і не стаў пасля вялікіх і, здавалася б, неадарваальных промахаў сваіх герояў, выводзіць апошніх на «праведны шлях», адлучаючы ім у канцы твора ўсе грахі. Унутраная логіка развіцця паэды паказала паэту правільную канцоўку. Канкрэтнае апавадана, багата народная мова, перасыпаная трапічнымі прыказкамі і прымаўкамі, дакладнасць паэтычнага радка — усё гэта вельмі характэрна для лепшых твораў зборніка. З асаблівым сарказмам высмейвае аўтар тых людзей, у якіх перажыты мінулыя — рвалі, сабелювачы, бюракратызм — усё шчыра бярэць верх над сацыялістычнай мараллю і свядомасцю і тым самым не даюць ім магчымасці жыць адным імкненнем у ўсім членамі нашага грамадства. Адарваўшы ад калектыву, замкнёны ў цеснай шкарпурне ўласніцкага побыту, яны, гэтыя людзі, даюць толькі аб сваёй жыві. Іх не цікавіць і не хваляе становішча арцельнай гаспадаркі, жыццё і інтарэсы яе членаў.

Галоўны герой апавадана ў вершах «Нікадзім-мінімум», адшчэпенц Пацаруха, якога ўсё ведаюць як лайдака, на вялікае здзіўленне аднавакоўцаў непазнавальна мяняецца, апынуўшыся на сваіх уласных сотоках: «Гнецца крукам над загонам, гарбамі зямлю грабе, зуб аламае — ён грабючы ўдзень у рота свай. Ён ашадны, ён талковны, у рабоце ён адушой».

Уласніцкая ідэалогія, ва ўладзе якой знаходзіцца гэты недалёкі, адэты чалавек з кулацкімі замкамі, вымушае яго пагардліва ставіцца да працы на калгасным полі, да калектывага добра:

А як выйшаў у брыгаду —
Тут табе і дваццаць лямб;
Ані ладу, ані складу,
Аббок — ні даць, ні ўзяць!
Абарваліся атосы,
Непамазаная вась,
— Аг, не ўласныя калёсы,
Не разваліцца, нябось...

Разам з лепшымі апавадана ў вершах «Нікадзім-мінімум», «Сон старшыні», «Камар вылучае» і не менш цікавае чытацка і некаторыя вершывалыя фелетоны, у якіх Антон Валевіч паказваў сабе майстрам сатырычнага верша. За знешняе, алаваля-б, спакойным тавульчым тонам, якім лірычны герой часцей за ўсё вядзе апавадана, не цяжка пачуць яго абурэнне агінацыяй і тымі нечаканымі вывадкамі, што калечыць ішны раз і прымётныя на

Вялікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя правяла гістарычны рубяж ва ўсім жыцці народа. І ў тым ліку, вядома, ў мастацтве. Калі пісьменнік натхніна вітаў Кастрычнік, гэтая далёка выхадзіла за межы аднаго матыву або тэмы, выходзіла і самай важнай.

Аб'ектывны гістарычны факт, правільна ўспрыняты творчай свядомасцю мастака, набываў асаблівы сэнс і вызначаў усе далейшы лёс мастака, узяўшы яго прапу на новую вышыню. Таму мы і ставімся так уважліва да пытання аб тым, як успрыняў пісьменнік сацыялістычную рэвалюцыю.

Ганаровае імя песняра рэвалюцыі Міхась Чарот заваяваў усёй сваёй творчасцю.

А цяпер я ў сонечным паходзе,
Песня лясца залатым струменем...
Слухай песню, волямо мой народзе,
Твой паэт цябе так разумее!

Пачуццё аднасці з народам, што з годнасцю абліччае паэт, складае, бадай, самую характэрную і самую выдатную рысу яго творчасці. Асюль ідуць і іншыя яе асаблівасці. Мы пазнаем тут як-бы вядомыя ноткі, нават галасы нашых сучасных паэтаў — і зусім не таму, што хтосьці навуцёску пераймае ўласніцы Чароту ітэматыку і прыёмы. Справа ідзе аб тых тыповых якасцях савецкай паэзіі, якія з часам толькі сталевуць, удасканальваюцца, узабагацаюцца чымсьці новым, але ніколі не старэючы.

Вось палымныя радкі з верша «Прычын ліст», адрасаванага рэвалюцыйнаму В. Харужай, — радкі, пад якімі падпісана жонка з нашых паэтаў, бо не зможа не адзіць мужнасць, высокародны гуеў, партыйную страпасць і патрыятычную годнасць, якімі дыхаюць гэтыя словы:

На мой-жа ліст
Фашыстам не на сіле
Сваё суровае
Наклісы злосна вето,
Чытай яго,
Хачу, каб быў ён мілым —
Ліст комуніста
І паэта.

натуры людзей. Яскрава ілюстрацыя гэтай — вершаванай фелетон «Барты». Яго гераіня — прастая высокая дзяўчына Баця, пабожна Любчы а паэмы «Лёгкі хлеб», не мела асаблівай ахвоты сумелна працаваць працаваць сабе дарогу да шчасця, а вырашыла пашукаць больш кароткіх спясаж і тут, вядома, горка памылялася. Паднаўшы спачатку над хатні кантроль з'едлівай абывацельскі, да якой Баця (неўзабаве ўжо Барты) пайшла за няжыку, а пазней, прама волякі год, бо-ж і абражана, дзвучына на гэты раз ужо не змага «спарнава» з новымі прымчакі і норавамі. З глыбокай іроніяй, без жалю і спагаты да нованароджанай мяшчакі паэт выгаворвае ёй:

Год за годам адпалы,—
Малалосць завяла...
Адцяцела ад зямлі,
Неба не дастала.
Так між небам і зямлёй
Плавае ў паветры
Са склячанаю душой
Тая Каця-Кэтры.

Выкрываючы перажыты ганебнай мінулышчы, пісьменнік вельмі акрэслена і дакладна паказвае матурыя сілы сацыялістычнага ладу, якія не сёння — заўтра дрытны амятць са сваёй шляху ўсю брыдоту старога свету, што прымакталася да гістарычнага поступу нашай краіны. Высокі маральны і духоўны прынтцып савецкага чалавека сцяной стаяць на дарогах іччэжных і пухляк душою асепкаў грамадства. І гэтыя прынтцыпы неабходна перамагоць — воль асноўная думка, асноўнае пачуццё, якімі праектыты сатырычныя творы А. Валевіча. За рознастайнымі прыямі абывацельскі адносіе да калектыву, да жытых людзей — ні будзе гэта зыходзіць ад дэмагога Аўдэа Камава («Камар вылучае»), ці ад кар'ерыста Мікалора Мурашкі («Маштабны Мжанор»), ці, ўрэшце, ад баблатова Абанякіна («Таварыш Абанякін») — усёды адчуваецца суровы голас паэта, поўны гнева і абурэння. І гэты гнев і гэтае абурэнне вымушляюць а ішчы большаю сілаю, калі мастак паказвае, якімі ніччымі і мізронімі выгладзіць усё названыя і не названыя тыпы побач з сумленным савецкім людзьмі-працаўнікамі. Праз цудоўны, светлы вобраз агранома з паэмы «На дарогах палых» — адной з буйных паэтычных радчэй зборніка «Хлеб і нахлебнікі» — Антон Валевіч яскраў і даносіць да чытача думку аб тым, што менавіта такім людзям, як Галіна Мікалараўна, належыць будучыня, будучыня без прайдзёнаў і паразітаў, якіх неўзабаве наша грамадства выкіне на сметнік гісторыі. Гэта моцная воля і духам жанчына выступае супраць усяго аныграмадскага. І робіць яна гэта смеда, адрыта, як адданы партызт. Асюль і зразумелыя яе адносіны да настольных заляцанняў да яе жаніха — чалавека з пухотай і бруднай душой.

Трэба адзначыць, што пісьменнік у паэме дапусціў пэўную аднабокасць: ірка намяляўшы вобраз агранома, ён неапраўдана звынуў розу другіх дзеччых асоб. З поля зроку, уласна кажучы, нікала тая глеба, на якой фарміраваўся і мужнеў характар дзвучыні, яе погляды на людзей і жыццё. Аднабокасць гэтая, між іншым, адчуваецца не толькі пры абмалеўцы станаючых вобразаў, як у паэме «На дарогах палых», але і ў паказе вобразаў адмоўных, напрыклад, у вершаваным апавадана «Камар вылучае», фелетонах «Уарты Платон», «Камляк на прывадзе» і некаторых іншых. Праўда, гэта выключэнні.

Зборнік «Хлеб і нахлебнікі» — неусумненнае сведчанне росту паэтычнага таленту Антона Валевіча. Лепшыя творы, якія ўвайшлі ў гэтую кніжку, пацвярджаюць, што пісьменнік настольна шукае новых форм і прыёмаў для мастацкага адлюстравання нашай рэчаіснасці.

Л. САЛАВЕЙ.

Па-за ўвагай паэта не засталася, ды і не маглі застацца больш ахвар, ніжжасці і надгоў, трагічныя калілі тых суровых год. Глыбіня апытывама творчасці М. Чароты ў атыжэце рэвалюцыйнага народа. Дзяр жыццёва-радыска ўнікае з волюты гісторыі, з чароднага жыцця, асветленага напер яеіт перспектывай камуністычнай будучыні.

Есць у паэты верш «Песні маёвныя» — роўдз аб мінулым і сучасным, дзе і народная легенда, і дакладная гістарычная праўда аднолькава сэгарты гарачым хваляваннем. Падзвучай выразаў выказваюцца тут адносіны да рэвалюцыі і разуменне яе.

Зямля наша сонцам заліта,
Дзень купасца ў рваліці светлай...
Многа, многа крыні праліта
Мчэжым семіаішчым летам.

Так заўжды радаснае сёння звязвацца з гераічным і суровым мінулым днём рэвалюцыі. А суровыя гераічныя будні сучаснасці вымараюцца будучымі перамогамі!

Шмат мана, шмат шчырных сцяжаж
Спатыкаем у нашым жыцці...
Толькі бачу я светлае-вешчэ!
Таму я радасцю буду ішоў!

Сам са сабе вырастае матуў пільнасці як усведмеленне грамадзянскага і патрыятычнага абавязку.

Патровы ворага, небяспека для краіны —
Ішчэ болып загаротваюць волю да перамогі!

...Ніколі, ніколі, ніколі!
Мінулае наша не вернецца.
...Жыццё я аддам хоць зараз.
А заблытага я не аддам.

Зусім па-сучаснаму гучыць радкі з верша «Вайна і Беларусь», у якім так рашуча пераспагараюцца імперыялістычныя аграры:

Запалач той-вайны хто хоча,
І ён в атыжоу разам знікне.

Малалосць, адвагу, высокі ўзлет паэт азначае як актыўныя сілы сацыяльнага дзеяння, як неадлучныя складнікі рэвалюцыйнага народа. Многа ў М. Чароты вер-

Цяжка адціпаць творчую дзейнасць Валіяніна Віктаравіча Волкава ў развіцці беларускага выдучацкага мастацтва, не ўспомінушы першыя гады малодшай Савецкай рэспублікі.

Да Кастрычніцкай рэвалюцыі ў Беларусі не было ні музеяў, ні мастацкіх школ. Тым больш выразна відаць дзейнасць В. Волкава. Ён прайшоў у беларускае мастацтва, якое пачынала нараджацца з вялікімі ведамі і вопытам, атрыманымі ў выдатных мастакоў і настаўнікаў — Саўіцкага ў Пензенскім вучылішчы і Савіцкага ў Аксмі-наўскім мастацтва, а вялікімі ведамі і вопытам, атрыманымі ў выдатных мастакоў і настаўнікаў — Саўіцкага ў Пензенскім вучылішчы і Савіцкага ў Аксмінаўскім мастацтва, а вялікімі ведамі і вопытам, атрыманымі ў выдатных мастакоў і настаўнікаў — Саўіцкага ў Пензенскім вучылішчы і Савіцкага ў Аксмінаўскім мастацтва.

Імяна таму пачынае выразна разумець значэнне ранніх твораў В. Волкава (паэма «Трое рабочыя», «Хто не з намі, той супраць нас» і «25 кастрычніка 1918 года») якія дайшлі да нас толькі ў асказах і сведчачы, што мастак ішоў у ванау з жыццём, з перадымамі майстраў.

Адлюстравачы гістарычны падзеі — звяржэнне царскага самаўладства, рэвалюцыйныя заклікі Камуністычнай партыі, мастак не толькі выносіць сваю творчасць у масы народа, але і авалодаў вялікай сучаснай тэмай. У супрацьлеглы фармілістам у творчасці В. Волкава атрымалася вобразнае развіццё атуальнага тэмы ў сужэтнай карціне.

У 1919 годзе В. Волкаў працуе настаўнікам народнай мастацкай школы ў горадзе Веліж, затым у Віцебскім мастацкім тэхнікуме. Але гэта не перахадзіла яму пісаць карціны «Барыкады», «Кастусь Каліноўскі», «Малатабокс», «Плутыгон», пейзажы акаліч Віцебска, партрэты прадстаўнікоў драматычнага тэатра аярты 12-й выстаўка работ самадзейнага мастакоў вобласці. На выставі экспанаваны жывапіс, графіка, скульптура, разьба па дрэву, мастацкі вышук, інкрустацыя, каларовае фоту — усёго каля 500 работ.

Значнае месца займаюць работы супрацьніка Гомельскага раённага Дома культуры В. Мельнікава (графіка), работніка шклярава В. Камоўскага (жывапіс), а таксама пасмяротныя зьніда старэйшага

самадзейнага мастака вобласці В. Аксмінава. Уягу наведвальнікаў прыцягвае карціна мастака І. Мазурова «Алхемік манумента ваячы Гора Савіцкага Савіцкага Галавачова». Выдучаюцца савеснае пільнае сталева Ф. Шклярава, зьніда з цапым студэнта В. Жытнова, карціны савесна Г. Мануха і іншых.

Разьба па дрэву прадстаўлена работамі «Плутыгон» інструктара Гарадзечкага дзіцячага дома Д. Сталарова, бар'ельфам «Стары» В. Сібілева бар'ельфам «Беліне» і «Коста Хетагурта» Р. Нарткшвілі, бар'ельфам «Дзяржынскі Гімі Беларускай ССР» Н. Хомскага, Вялікай папулярнасцю карыстаюцца скульптуры «Емельян Пугачоў» (гліна), «Леў Даватар» (пластылін) і «Нескарэныя» (гліна) рабочага будаўнічага Упраўлення № 4 Н. Турчана.

Звыш 50 работ выставлена на стэндах, адзельных від каларовае фоту. Свае работы паказваюць гомельскія фотамастары В. Паснічкі, В. Шэйман, Б. Мельнікаў.

На выставі шырока прадстаўлены бытавы рэчы, аздабленыя беларускім арнамантам, — дзіцячыя мабэльны гарнітур В. Сібілева, туалетыны столік Е. Панамарова і іншыя, а таксама вышытыя беларускім народным арнамантам рушнікі, рубашкі, навалічкі, нацыянальныя жаночыя каштумы, дыяны.

В. ЯМЕНАУ.

іх аснову дасягненні сацыялістычнага будаўніцтва ў СССР.

Вялікія пано, створаныя на характэрным матэрыяле савецкай рэчаіснасці, адлюстравалі дасягненні сацыялістычнай дзяржавы ў прамысловасці і сельскай гаспадарцы.

Далейшае свае развіццё тэма прачы атрымала ў карціне «Перадача вопыту» (1937) для ўсеаюнаым мастацкай тэматычнай выставы «Індустрыя сацыялізма». Карціне папярэднічала стараннае вывучэнне жыцця рабочых мінскага скурзавода «Большэвік».

Узрасло прафесіянальнае майстэрства, з якім Волкаў пранікнёна і непасрэдна трактаваў будні рабочых скурзавода Асноўнае месца ў карціне належыць вобразу простага чалавека. Гэтым аддасца ўся ўвага, шматгадоўны вопыт. Волкаў дасягае дакладнасці выдучацкага сродка, выразаючы лавадзін сваіх герояў, падаючы іх без надуманасці і таніага пачування. Неўзабаве В. Волкаў зноў вяртаецца да гісторыка-рэвалюцыйна тэмы, выконвае для Беларускага паліа-ва Усеаюнаым сельскагаспадарчай выставы і шматлікіх фрыз «Кастрычнік у Беларусі». У ім адлюстраваны незалежныя старонкі славянска рэвалюцыйнага мінулага Беларускага народа, яго барышні пад кіраўніцтвам Камуністычнай партыі супраць ворагаў рэвалюцыі.

Па тэхніцы выканання фрыз неляга называць у поўным сэнсе жывапісным творам. Ён быў напісаны ў характэрны ітэматыі скульптурнага бар'ельфа і строга падпарадкаваны патрабам павышша Фрыз вышчэ аб дэпешым развіцці савецкай карціны аб вяртэнні мастакоў свайго асноўнага героя, яго жывапісным усведмеленні, што складала характэрную асаблівасць творчасці перадаваага перыяду.

У 1939—40 гадах, у сувязі з падрыхтоўкай да дэкады Беларускага мастацтва ў Маскве, В. Волкавым напісаны твор «Выступленне Я. М. Смердола на гістарычнай нарадзе ЦК партыі большэвікоў у 1917 годзе». Карціна глыбока ўвабачыла гісторыка-рэвалюцыйную тэму. У ліку іншых твораў Беларускага мастакоў яна набыла вялікае значэнне.

В. Волкаў грунтоўна ставіўся да лепшых здыбкоў класікі і савецкага мастацтва. Ён не парываў сцёнай сувязі з буйнейшымі майстрамі Масквы і Ленінграда, шчыра дружба з якімі складалася на глебе дакладнага разумення матуў сацыялістычнага рэалізма.

Пасля вызвалення рэспублікі ад гітлераўскіх акупантаў Волкаў стварэе жанравую кампазіцыю «Вузаўшчы», напісаную з натурой, на добра знаёмым, канкрэтным матэрыяле. Карціна атрымала станаючую ашыку. У ёй шмат цэльнай, праўдзівай

Мастаку належыць рад удаляч пейзажаў, напярмортаяў і ілюстрацый да твораў Беларускага пісьменнікаў, праект Дзяржаўнага герба БССР, які адзначаны журы ў 1926 годзе першай прэміяй.

Свае багатыя веды і вопыт у галіне жывапісу і малюнка Валіянін Віктаравіч Волкаў аддае малым мастакам, з'яўляючыся на працягу доўгіх год выкладчыкам Віцебскага мастацкага тэхнікума, студыі на павышнюю кваліфікацыю мастакоў у Мінску, а цяпер прафесарам Беларускага тэатральна-мастацкага інстытута.

Шматгранная творчасць мастака трывала ўвайшла ў скарбіну Беларускага савецкага мастацтва.

П. ГЕРАСІМОВІЧ.

Цікавая выстаўка

У памяшканні Гомельскага абласнога драматычнага тэатра аярты 12-й выстаўка работ самадзейнага мастакоў вобласці. На выставі экспанаваны жывапіс, графіка, скульптура, разьба па дрэву, мастацкі вышук, інкрустацыя, каларовае фоту — усёго каля 500 работ.

Значнае месца займаюць работы супрацьніка Гомельскага раённага Дома культуры В. Мельнікава (графіка), работніка шклярава В. Камоўскага (жывапіс), а таксама пасмяротныя зьніда старэйшага

самадзейнага мастака вобласці В. Аксмінава. Уягу наведвальнікаў прыцягвае карціна мастака І. Мазурова «Алхемік манумента ваячы Гора Савіцкага Савіцкага Галавачова». Выдучаюцца савеснае пільнае сталева Ф. Шклярава, зьніда з цапым студэнта В. Жытнова, карціны савесна Г. Мануха і іншых.

Разьба па дрэву прадстаўлена работамі «Плутыгон» інструктара Гарадзечкага дзіцячага дома Д. Сталарова, бар'ельфам «Стары» В. Сібілева бар'ельфам «Беліне» і «Коста Хетагурта» Р. Нарткшвілі, бар'ельфам «Дзяржынскі Гімі Беларускай ССР» Н. Хомскага, Вялікай папулярнасцю карыстаюцца скульптуры «Емельян Пугачоў» (гліна), «Леў Даватар» (пластылін) і «Нескарэныя» (гліна) рабочага будаўнічага Упраўлення № 4 Н. Турчана.

Звыш 50 работ выставлена на стэндах, адзельных від каларовае фоту. Свае работы паказваюць гомельскія фотамастары В. Паснічкі, В. Шэйман, Б. Мельнікаў.

На выставі шырока прадстаўлены бытавы рэчы, аздабленыя беларус

